

при орієнтації постачальників, особливо енергопостачальних підприємств, на світові ціни приводить до перевищення темпів росту собівартості над темпами росту тарифів на житлово-комунальні послуги. Так, за даними проведеного дослідження за період з 2012 по 2016 рр. це перевищення по окремому підприємству тепломережі Львівської області склало більше 30%.

Світлана СКОЧИЛАС

к.е.н., доцент кафедри менеджменту та публічного управління,
Тернопільський національний економічний університет

ВПРОВАЖЕННЯ СИСТЕМИ ЕНЕРГЕТИЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Сучасний ефективний розвиток економіки передбачає наявність ряду умов, серед яких найважливіше місце займає раціональне використання енергоресурсів. Для більшості розвинених економік світу проблема енергоефективності промислових підприємств давно глибоко вивчена, на вирішення якої націлені численні інституціональні, економічні, правові та адміністративні механізми, зусилля вчених і практиків. Українські промислові підприємства, як правило, звертають особливу увагу на задоволення потреб виробництва в енергетичних носіях і не надають великого значення ефективності їх використання. Визнання того, що енергія є одним з видів ресурсів, який потребує управління є основою для поліпшення енергоефективності та зниження енерговитрат.

Енергетичний сектор України перебуває у процесі глибоких трансформаційних змін, що проявляється, насамперед, у запровадженні принципово нових підходів у здійсненні цінової політики, надання субсидій та затвердженні законодавчої бази роботи національного регулюючого органу. Український енергетичний сектор також знаходиться під впливом серйозних проблем, серед яких, у першу чергу, варто виокремити: недостатній платоспроможний попит споживачів енергоресурсів; повільні темпи реформування державних компаній; високий рівень монополізації ринків; низьку якість роботи державних інститутів; критичний технічний стан енергетичної інфраструктури.

Основною причиною неефективного використання енергії в Україні є перш за все відсутність ефективного управління енергетичними потоками, недосконалість формування та розподілу прибутку, відсутність мотивації в системі оподаткування та під час виробничої діяльності на промислових підприємствах. В Україні необхідно створити досконалу систему управління енергоефективністю та енергозбереженням на кожному окремому промисловому підприємстві. Вирішення цього завдання можливе за рахунок впровадження системи енергетичного менеджменту (ISO 50001).

Енергетичний менеджмент в системі загального менеджменту підприємства пропонується розглядати як цілеспрямовану діяльність щодо досягнення енергетичних результатів за допомогою вирішення взаємозалежної сукупності завдань процесів планування, організації, мотивації і контролю, спрямованих на підвищення енергетичної ефективності і зниження енергоспоживання шляхом застосування сучасних способів раціонального використання паливно-енергетичних ресурсів.

Основною метою енергетичного менеджменту є досягнення високої енергетичної ефективності господарювання на конкретному об'єкті при одночасному найкращому використанні всіх інших наявних ресурсів. Комплексне управління використанням паливно-енергетичних ресурсів (ПЕР) здійснюється шляхом побудови системи енергетичного менеджменту, яка представляє собою упорядковану сукупність взаємопов'язаних і взаємодіючих елементів, призначених для виконання відповідних управлінських функцій.

Міжнародний стандарт щодо систем енергетичного менеджменту ISO 50001 – система енергоменеджменту (СЕМ) пропонує випробувану модель, яка покликана допомогти організаціям систематично планувати і управляти процесами використання енергії з метою підвищення їх ефективності. З 1 січня 2015 року в Україні набув чинності ДСТУ ISO 50001:2014, який регламентує побудову СЕМ, проте відсутність практичних рекомендацій, чіткого інструментарію ускладнює реалізацію СЕМ на промисловому підприємстві. Запровадження системи енергетичного менеджменту на промислових підприємствах дозволить значно зменшити обсяги споживання енергетичних ресурсів.

Система енергоменеджменту допоможе виявити оптимальну

комбінацію поліпшень, яка найбільшою мірою відповідає вимогам поточних виробничих процесів і допоміжних систем, а також забезпечить максимальне використання потенціалу відповідно до завдань бізнесу. Робота над стандартом сприяє наданню оптимізованої та однакової інформації за ключовими процесам на підприємстві для прийняття зважених рішень, котра може бути корисна для укладення контрактів на поставку енергоносіїв, для підготовки та прийняття бюджетів та складання інвестиційних планів, оптимізації енерговитрат поточних операцій.

Впровадження СЕМ на підприємстві є інноваційним рішенням, котре пов'язане з модернізацією існуючих методів управління, а також самої психології управління енергоспоживанням та енерговитратами. Впровадження СЕМ – це лише один з інструментів ефективного енергоспоживання, але, навіть застосування цього інструменту може, надати ряд вигод організаційного, фінансового і репутаційного характеру, що спонукає до підвищення конкурентоспроможності підприємства. Реалізуючи політику енергоефективності, підприємство значно підвищить свою позицію відносно бізнес-партнерів, населення та органів влади. Стандарт ISO 50001 втілює кращі світові практики в галузі енергоменеджменту, тому важливим стратегічним завданням українських підприємств сьогодні є підвищення енергоефективності на основі впровадження міжнародного стандарту ISO 50001, використання альтернативних джерел енергії, впровадження енергозберігаючих технологій.

Перехід на систематизоване управління енергоефективністю на українських промислових підприємствах вимагає застосування інноваційного інструментарію, зміни в організаційно-управлінських структурах, методах для ефективного вирішення завдань управління енергетичними ресурсами. Механізм впровадження системи енергетичного менеджменту на промислових підприємствах є найбільш адаптованим до сучасних правових та економічних норм у державі, дозволить підприємству істотно знизити частину витрат при впровадженні системи енергетичного менеджменту.